

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Vtrum alia substantialis natura præter humanam sit
assumptibilis à persona diuina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

hinc sequitur infinitas in natura, tum quia non esset ille modus subsistendi in pluribus suppositis, proprijs connaturalis, nec debitus, tum etiam, quia non esset per identitatem in illis, sed per unionem. Fateor, me nunc non inuenire in hoc repugnantiam, nec inconuenientiam aliquod, sed fortasse in Metaphysica pressius dubitationem hanc examinabo. Hoc enim loco, non expedit in ea diutius immorari.

SECTIO II.

Verum alia substantialis natura prater humanam sit assumptibilis a persona diuina.

Hic non agimus de natura assumptibili solum ex intrinseca congruentia, sed simpliciter de potestate obedientiae, seu non repugnantia: neque agimus de humana natura, satis enim ex mysterio facto constat, assumptibilem esse. Neque audiendus est error V. Vicleph, quæ refert V. Valden. libro. 1. Doctrinalis Fidei antiquæ, cap. 44. qui asseruit, nullam aliam humanitatem fuisse à Verbo assumptibilem, præter eam singularem, & indiuiduam, quam assumpsit. Est enim hoc plane absurdum, & sine fundamento dictum, quia non est maior ratio, vel repugnantia in vna, quam in alia, cum in substantia, & specie eiusdem rationis sint, & consequenter eandem capacitatem habeant substantialem, vt Verbo vniantur. Et ideo Augustin. 13. de Trinit. cap. 18. vt per se notum supponit, potuisse Verbum assumere humanitatem aliu de, quam ex stirpe Adæ, & ideo de Predest. Sanct. cap. 15. dicit, ex sola Dei gratuita electione, & non ex alio cuius meritis factum esse, vt illa potius humanitas, quam alia, Verbo iungeretur. Itaque in hoc nullus vnquam Catholicus dubitare potuit.

Omissa ergo humana natura, quaestio esse potest, vel de natura superiori, vt est Angelica, vel de inferiori, vt est irrationalis, vel insensibilis natura.

Prima sententia esse potest, negans, Angelicam, seu spiritualement naturam esse assumptibilem. Ita tenet Albericus in 3. distinct. 2. artic. 2. Et fundamentum esse potest quia in natura immateriali suppositum nihil addit supra naturam ipsam, sed ipsa natura per se ipsam formaliter est quo est, & quod est: inde enim fit, non esse magis assumptibilem talem naturam, quam suppositum. Quod fundamentum videtur doceri à D. Tho. 4. contra gentes, cap. 55. ad 4. & 1. part. q. 3. ad 3. vbi generaliter dicit, in separatis à materia, non distinguere suppositum à natura.

Secunda sententia negat, irrationalem naturam esse assumptibilem, nisi aliquem ordinem habeat ad rationalem. Hæc tribuitur Alexand. Alenf. 3. part. q. 2. memb. 7. & Bonau. in 3. distinct. 2. artic. 1. q. 1. Sed his locis non agunt de possibili simpliciter, sed de eo quod maxime decet. Magis hoc innuat idem Alenf. qu. 11. memb. 1. & quæst. 12. memb. 1. artic. 1. Et sequitur ex alia eius doctrina in qu. 7. memb. 2. artic. 1. scilicet naturam non esse assumptibilem, nisi mediante gratia habituali, cuius cum irrationalis natura capax non sit, sequitur neque huius unionis esse capacem. Expressius tenuit hanc sententiam Henric. quodlib. 13. quæst. 5. Carthus. distinct. 2. quæst. 2. art. 3. Picus Mirandul. in Apolog. conclus. 4. & eam vt probabilem defendunt Ricard. distinct. 2. art. 1. quæst. 2. Gabriel. dist. 2. quæst. 2. Marfil. in 3. quæst. 3. Fundamenta infra videbimus.

Dico primo, potuisse Deum assumere, sibi que hypostatice vnire naturam Angelicam. Hæc est D. Th. hic artic. 1. ad 3. & 4. contra gentes, cap. 55. ad 3. & 4. quibus locis Caietan. Ferrar. & alij Thomistæ id docent: & est communior sententia Doctorum in 3. distinct. 2. & sumi potest ex verbis Pauli ad Hebr. 2. Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahamæ apprehendit; quæ verba clare supponunt, verumque fuisse possibile, gratiam vero Dei erga humanum genus

in hoc commendari, quod in hac vnione humanam naturam Angelicæ prætulit: & hoc modo expostores, omnes & Sancti hæc verba interpretantur. Et confirmatur, quia anima separata mansit vnita Verbo hypostatice, ergo par ratione, &c. Ratio vero à priori sumenda est ex fundamento illi contrario, quod prima sententia fumebat, scilicet etiam in naturis spiritualibus suppositum ex natura rei à natura distingui, quod in Metaphysica, tractando de natura & supposita, sufficienter disputatum est. Vnde quod Ferrar. citato loco dicit, quamuis in Angelis non sit distinctio naturæ à persona, non sequi esse impossibile assumi naturam Angelicam, & priuari sua personalitate, sed solum non esse congruum, non video quomodo intelligi possit. Nam si persona Angeli non distinguitur à natura, ergo personalitas Angeli nihil est præter ipsam naturam, quomodo ergo illa priuari potest? Denique si ad hanc assumptionem non esset necessaria distinctio suppositi à natura, nunquam propter hoc mysterium sancti Patres, & Theologi hanc distinctionem docuissent, & quod hoc non est maior ratio de natura Angelica, quam humana: & ideo melius Caietan. hinc colligit etiam in Angelis personalitatem distinguere à natura.

Dices. Ergo posset nunc Deus assumere naturam Angeli corrumpeudo personam eius: quod videtur repugnare, quia persona Angeli est incorruptibilis. Respondetur, concedendo primo, posse Deum assumere naturam Angeli præexistentem in propria persona, iuxta supra dicta sectione præcedenti. Secundo necessarium esse, talem naturam priuari personalitate, & consequenter eandem personalitatem, seu personam vt sic, definire esse, iuxta dicta etiam sectione præcedenti: An vero illa definitio dicenda sit corruptio, quaestio est de nomine, magis vero proprie diceretur mutatio quædam in modo existendi salua substantia ipsius naturæ: sicut quando accidens separatur à subiecto, mutat modum existendi, non tamē proprie corrumpitur: quod si inherencia ipsa, vel in nostro proposito ipsa personalitas corrumpi dicatur, non propterea persona Angelica dicenda est corruptibilis, quia ex natura sua non est subiecta huic mutationi, sed solum per diuinam potentiam, illam potest suscipere.

Dico secundo. Simpliciter loquendo, non implicat contradictionem, naturam irrationalem, vel insensibilem vniri Deo hypostatice. Hæc est sententia communior Theologorum in 3. distinct. 2. vbi D. Thom. quæst. 1. artic. 1. & Scot. quæst. 1. artic. 2. Palud. quæst. 1. Durand. quæst. 1. Almai. quæst. 2. Marfil. quæst. 3. artic. 1. Okam. quæst. artic. 3. & 9. Capreol. Caietan. & omnes Thomistæ. Et videtur aperta sententia Augustin. libr. de vera religion. cap. 16. tom. 1. vbi ait, per hoc mysterium demonstrasse Deum, quam excelsum locum inter creaturas habeat humana natura: quod non solum visibiliter: Nam id, inquit, poterat & in aliquo aethereo corpore, ad nostrorum aspectum tolerantiam temperato, sed etiam hominibus in vero homine apparuit: ipsa enim natura suscipienda erat, qua liberanda. Idem sentiunt Tertullianus & Gregorius Nyssen. infra citandi. Et ex his, quæ facta sunt, potest hæc sententia suaderi, primo, quia corpus humanum, & terrenum Verbo vnitum fuit: Dices, fuisse vnitum mediante anima, sine qua vniri non posset, vt expresse affirmat Origen. 2. Periarch. cap. 6. dicens: Non enim possibile erat Dei naturam corpori sine medio, scilicet anima, misceri. Sed contra, nam licet anima dicatur medium vt quo, seu in ordine intentionis, non tamen fuit medium physice, vt ita dicam, seu in ordine executionis, vt quaestione sexta explicabitur: Verbum enim ipsum immediate fuit vnitum corpori, & materię secundum se, quamuis in ordine ad animam, & propter animam. Deinde in triduo mansit corpus sine anima, & tamen vere ac substantialiter mansit vnitum hypostati-

Verbo, ergo informatio animæ non erat simpliciter necessaria ad hanc unionem. Vnde illa verba Origenis, vel rejicienda sunt, vel pie explicanda secundum quandam congruitatem. Sed respondent aliqui, etiam corpus fuisse unitum mediante anima, per dispositionem, quæ in illo mansit. Sed hoc nihil refert, quia in corpore non manent, nisi vel accidentia, quæ per se non referunt ad unionem hypostaticam, ut ex supra dictis patet, vel ordo aut habitudo ad animam, quæ in corpore fuit, & postea iterum futura erat per resurrectionem, quæ potius est habitudo rationis, vel denominatio extrinseca, quam aliquid intrinsecum ipsi corpori; ergo intrinsece ipsum corpus ratione suæ substantiæ fuit capax huius unionis, ergo pari ratione quilibet natura substantialis habet eandem capacitatem. Tertio hoc suadet, quia sanguis, & alij humores, ut infra dicitur, sunt uniti Verbo hypostaticè, cum non informantur à nimia iuxta probabilioris sententiam, ergo eodem modo poterat assumi quilibet alia substantialis natura inanimata. Quod si dicatur, sanguinem esse assumptum, ut partem pertinentem ad veritatem humanæ naturæ: hoc quidem referre potest ad congruitatem, seu decentiam unionis, non vero ad capacitatem simpliciter, quia hæc est intrinseca ipsi substantiæ, quæ unitur: & proxime oritur ex hoc, quod est natura capax substantiæ. Vnde arguitur quarto (& hæc est propria ratio conclusionis) quia unio hypostatica proxime, & per se terminatur ad substantiam, sed quilibet natura substantialis est capax substantiæ, ergo est capax huius unionis. Denique nulla contradictio, vel repugnantia potest vel probabiliter ostendi, ut patebit obiectionibus satisfaciendo.

Obiectio.

Respon.

Prima obiectio est, quia irrationalis natura non est apta ad constituendam personam, ergo non potest in diuina persona subsistere. Respondetur, personam & suppositum non differre in modo incommunicabiliter subsistendi, sed solum differre in dignitate naturæ, quia persona dicitur illi modum subsistendi, quasi extrinsece limitatum, & contractum ad naturam rationalem. Quocirca respectu huius unionis hypostaticæ nihil refert, quod terminus per illam reseruat denominetur suppositum, vel persona, hoc enim pendet ex conditione tantum naturæ assumptæ: per se vero solum necessarium est, ut sit unio in substantiæ: & ideo omnis natura capax substantiæ, est capax huius unionis. Ex quo expeditur facile, quod à quibusdam queri solet, si Verbum uniretur naturæ irrationali, an uniretur in ratione personæ, ut Okam supra contendit, vel tantum in ratione suppositi, ut alij volunt. Dicendum est enim, quod Verbum in eo casu uniretur tali naturæ per suam personalitatem, sicut nunc unitur sanguini, vel sicut uniebatur cadaueri in triduo: compositum tamen resultans ex illa unione, licet esset suppositum talis naturæ, ut sit tamen non denominaretur persona, quia illa natura non esset rationalis, sicut cadauer Christi, ut sic non erat persona, quanquam illud idem suppositum, ut subsistit in natura diuina, persona sit.

Obiectio.

Respon.

Secunda, & communis obiectio est, quia natura irrationalis non est capax unionis diuinæ, neque alius operationis diuinæ, ergo nec diuini esse, quod per hanc unionem communicatur: cum enim esse sit propter operari, teste Aristotele, quod est incapax operationis alicuius naturæ, est etiam incapax esse, seu substantiæ talis naturæ. Vnde Damasc. lib. 3. de Fide c. 17. dicit, carnem Christi simul cum diuina substantia actiones diuinas participasse. Et c. 18. Mens, inquit, sapientia, & operatione destituta, nulla unquam esse queat, nam si torpida, atque immobilis est, nec quidem omnino est: Respondetur negando consequentiam: quia visio beata non est propria operatio consequens hanc unionem, communicatur enim sine illa, & per se, ac ex

A natura sua solum in gratia fundatur: est enim gratia participatio diuinæ naturæ, cui respondet participatio diuinæ operationis. Unio vero hypostatica, si proprie ac physice loquamur, non habet operationem hoc modo propriam, quia gratia unionis non est formalis communicatio ipsius naturæ diuinæ, quæ est principium operationum diuinarum: sed est communicatio substantiæ diuinæ, quæ constituit personam operantem, non vero est principium formale operandi. Debetur autem naturæ assumptæ, ratione huius unionis, perfectus modus operandi iuxta ipsius naturæ capacitatem, & consequenter debetur gratia creata, & visio Dei, si natura sit capax eius: non tamen sunt hæc perfectiones accidentariæ, simpliciter necessariae ad hanc unionem, ut supra quæ dictum est, & in sequentibus sapientius dicitur. Cum ergo dicitur esse communicari propter operationem, proprie, & formaliter intelligendum est de esse naturæ seu essentiali, & de esse existentia, quod est proprium operationis naturæ: esse autem substantiæ, proxime, & intrinsece solum est propter subsistendum, remote vero, & extrinsece potest ordinari ad operandum, iuxta naturæ capacitatem: & ita posset Deus, si assumeret irrationalem naturam, illam eleuare ad actiones miraculosas, quas Dionysius, & Damascenus diuinas vocant: quamvis hoc etiam extrinsece sit ipsi unioni, & ex voluntate Dei pendeat. Cur autem irrationalis natura sit capax huius unionis, non autem visionis beatæ, cum tamē illa sit maior perfectio, quam hæc: tractatum est supra disput. 9. sectione secunda. Ratio enim est, quia hæc unio ordinatur ad quandam substantiæ seu substantiæ compositionem, & ideo capacitatis eius solum fundatur in communione naturæ substantiæ: visio vero est operatio vitæ, cuius sola natura intellectualis est capax per facultatem, quæ non consequitur naturam substantialem ut sic, sed certum gradum eius.

Tertia obiectio est, quia natura irrationalis est incapax sanctificationis, propter quod est etiam incapax gratiæ habitualis. Respondetur, in hac voce sanctificationis posse multa includi, quæ faciunt sensum ambiguum, & æquiuocum: ut infra quæ. 7. latius exponam. Si ergo nomine sanctificationis intelligatur relictio aliqua, & perfectio in actibus studiosis, vel meritorijs, seu liberis: non est de ratione huius unionis, ut conferat hanc sanctificationem cuiusque naturæ, sed solum naturæ liberæ, & capacius: non est enim hic effectus quasi formalis huius unionis, sed solum ex illa resultat iuxta naturæ capacitatem. Si autem nomine sanctificationis intelligitur deificatio quedam naturæ assumptæ, per intimam unionem, & præsentiam diuinæ personæ, sic omnis natura unita Verbo Dei, etiam si irrationalis sit, est deificata, & sanctificata: vnde & speciali adoratione digna est ratione unionis, & ut dictum est, illi debetur perfecta operatio iuxta suam capacitatem.

Quarta obiectio, quia videtur per se indignum, & indecens diuinam personam, ut his imperfectis, & inferioribus naturis uniat: quod autem huiusmodi est, absolute repugnat fieri à Deo, qui summa prudentia, & sapientia omnia operatur. Quæ ratio fundata est in Anselmo. lib. 2. Cur Deus homo, cap. 4. & 5. Respondetur primo solum probari hoc argumentum, quod Diuus Thomas supra dixit, non esse in natura irrationali intrinsecam congruentiam, ut assumatur, & ideo Deus nunquam aliquid huiusmodi assumpsit, nisi in ordine ad rationalem naturam. Secundo vero dicitur, quamuis natura irrationali desit hæc congruentia, non tamen propterea esse vere, ac proprie indecens, ut assumatur, quia si Deus hoc faceret, contra nullam virtutem faceret, nec deesset illi modus & ratio, propter quam decenter, & sapienter id faceret: ad ostendendam verbi gratia potentiam suam, & sapientiam humanam confundendā, ut in

Totul. ut in simili dixit Tertullian. in libro de carne Christi cap. 4. arguens contra Marcion. qui Deo indignū indicabat, ut de femina carnem assumeret: *Hoc enim, inquit Tertullian, ita videbitur, si res humano sensu ponderetur, non autem si diuino, qui stulta mundi elegit Deus, ut confundat sapientes. Et idem esset, inquit, si de lupis, seu de vacca prodire voluisset. Et ad eundem modum loquitur Gregorius Nyssen. in oratione magna catechetica, cap. 27. ubi inquit, posse Deum sine indecentia, quam contra naturam sumere, quia omnes à Deo infinite distant, unde respectu illius fere nihil inter se distant. Quamuis negandum non sit, in vna natura maiorem congruentiam reperiri, quam in alia; ut diligenter consideranti non apparet obscurum.*

Grig. Nyl. Vltima, & obscurior difficultas in hac sententia est, an hæc vnio ad irrationalem naturam, sit possibilis ratione soli⁹ materiæ, vel etiam ratione formæ, seu totius naturæ cōpositæ ex materia, & forma. Et est ratio dubitandi, quia forma huiusmodi naturæ non est forma subsistens, cum in suo esse pendeat à materia, tanquam à sustentante; ergo illa non est capax huius vnionis, quæ tantum est ad subsistendum ergo vnio solum potest fieri in materia, ratione cuius illæ res materiales subsistunt, ut sumitur ex D. Thom. infra q. 6. artic. 1. ad secundum, & clarius q. 2. de potent. Dei art. 1. Hæc dubitatio pendet ex Metaphysica quæst. de modo subsistentiæ harum naturarum, quæ ex materia & forma materiali constant, an sit idem cum sola materia, seu illam tantum proximè, & immediate afficiat, & ab illa denominetur totum cōpositum; an vero sit idem cum tota natura constante materia & forma, & illam adequatè afficiat, atq; adeo veluti partialiter identificetur realiter cum materia, & forma, & vtramq; afficiat. De qua re dixi in disputationibus Metaphysicis agens de natura & supposito, & infra in q. 6. iterum occurret. Supponendo ergo posteriorem modum, tanquam probabiliorē, dicendum consequenter est, naturam irrationalem ita esse assumptibilem à Verbo, ut per vnionem Verbum proximè, & immediate vnietur totæ naturæ, & materiæ, & formæ ipsi: quamuis formæ non vnietur secundum se, sed solum ut componit totam naturam. Ita enim omnino censendum est fuisse vniti sanguini, & de cadauere Christi in triduo est id probabilius, quamuis non sit ita certum, quod pertinet ad vnionem ipsius formæ cadaueris: ratio vero est, quia tota natura est, quæ trahitur ad subsistendum, & non tantum materia.

Refut. s. Neque obstat quod forma huius naturæ non sit subsistens, inde enim solum habetur, non vniri secundum se, sed prout componit vnā naturam aptam ad subsistendum, differt autem inter formam vnitam secundum se, vel solum ratione totius naturæ, quod quando priori modo vnietur, ex vi illius vnionis manebit vnita Verbo, etiam si intelligatur non componere totam naturam: quomodo dicemus infra vniri animam rationalem, quia est subsistens, at vero quando vnitur ratione totius, habet modum vnionis pendente à toto, & ideo non vnietur, ut quod subsistit, sed solum, ut quo tota natura constituitur, & est apta ad subsistendum.

SECTIO III.

Vtrum partes substantiales possint hypostatice vniri diuine persone.

*Q*uestio hæc intelligi debet de partibus præcise sumptis, an assumi possint absque vnione totius naturæ, nam vnio ipsarum in toto, satis dictum est in præcedenti sectione. Versari autem potest questio de partibus integralibus, vel essentialibus Phisicis: Metaphysicæ partes nihil ad rem pertinent, quia cum illæ in re non habeant distinctam entitatē

A nec inter se, nec à toto, non aliter possunt assumi quā in tota natura.

Dico primo: Materia prima per se assumptibilis est sine forma, atq; adeo sine natura integra, & cōpleta. Duobus modis potest intelligi hoc fieri, primo cōseruando materiam existentē in rerū natura sine vlla forma, & hoc modo vniedo illam Verbo: & hic modus supponit illam quæstionē Phisicam, a materia possit cōseruari sine forma, in qua ego scatio, multo probabilius esse, posse hoc fieri: quia reuera nulla est repugnantia, nec probabilis contradictio, quod breuiter declaro: quic materia prima omni forma substantiali carens, licet non habeat actū formalem, & hoc sensu dicatur pura potentia, habet tamē suum actum entitatum, & partialem existentiam in qua potest cōseruari sine forma, quia licet fortasse secundum ordinem naturæ à forma pendeat, non tamen pendet ab ipsa, ut causa intrinsece, ac formaliter constituyente entitatem eius. Et ideo potest Deus effectiue supplere illam dependentiam, sicut supplet in accidente dependentiam à subiecto, quando separatim illud cōseruat. Posito autem hoc casu, per se euident est, materiam sic existentem posse vniri hypostatice Verbo, quia talis materia esset subsistens, quamuis subsistentia partiali, hoc autē satis est, ut possit hypostatice assumi, sicut anima rationalis separata assumi potuit, quia subsistens est, licet per modum partis. Imo non desunt, qui putent ita factum esse in corpore Christi in triduo, quod ego non probo, ut suo loco dicam.

C Secundo modo posset intelligi casus huius conclusionis de ipsa materia existente in toto, & actu informatam per formam, ita ut quamuis materia sit æqualiter pars alicuius naturæ, nihilominus Deus vnietur soli materiæ, & non immediate ipsi formæ, nec toti naturæ, ut sic, sed tantum ratione materiæ. Et hoc etiam existimo esse possibile, quia materia, etiam cum actu componit totū, & informatur forma, est entitas subsistens propria subsistentia partiali, quam semper retinet, quamuis forma varietur: sicut retinet suam partialem existentiam, quæ non est existentia in alio sustentante, sed in se & per se, talis enim modus existendi fuit necessarius ipsi materiæ; ut posset eadem subire transmutatione formarum, cum ergo materia sit distincta à forma, etiam si illi coniuncta, nulla est repugnantia, quod Deus solam materiam assumat ad subsistendum, nō assumpta forma, & consequenter non assumpta tota natura. Quin potius in corpore Christi in triduo existimant aliqui nō improbabilius, ita factum esse: quia non videtur illis necessarium, ut forma cadaueris imperfectissima, & quæ statim abiicienda erat, immediate vniretur hypostasi Verbi Dei, sed tantum ratione materiæ, de quo infra dicetur.

De assumptiōe formæ sine materia. Dico secundo, Forma substantialis separata à materia, vniri potest hypostatice Verbo Dei. Hæc conclusio explicari potest illis duobus modis, quibus præcedens explicata est. Primo, ut forma substantialis actu informans materiam præcise assumatur, nō assumpta materia proximè, & immediate, & consequenter nec tota natura: hic modus est quidem possibilis in anima rationali, quia est forma subsistens, etiam cū actu informat corpus, ut infra dicā, & ita procedit illa ratio superius facta de materia: at vero in alijs formis materialib. est res difficilior, & videtur certe probabile, non posse ita assumi, quia, cum non sint per se subsistentes, non possunt per se assumi ad subsistendum, nisi per se constituentur separatæ à materia, ut infra dicam: quamdiu autem sunt vnitæ materiæ, nō videntur capaces subsistentiæ, quia ille modus vnionis, & informationis intrinsece, & essentialiter includit dependentiam formæ informantis à materia, tanquam à sustentante, & ideo non potest forma materialis, simul ita informare materiā, & per se subsistere, sicut supra dicebām non posse

ac-